

Hidas akateemisuus ja kestävyystutkijuus Puistokatu 4 -yhteisössä

Henna Juusola¹, Katariina Buure², Linda Majander³, Hanna Paulomäki⁴, Sonja Salomäki⁵, Kirsi Salonen⁶, Pasi Takkinen⁷ & Katri Weckroth⁸

Miltä hitaus tuntuu? Voiko radikaali lempeys olla osa tutkijan arkea? Haastaako kestävyystutkijuus akateemisen toimijuuden ehtoja? Akateemiseen työhön yhdistetään usein kilpailullisuus ja kiire. Samalla kestävyystutkijat joutuvat alati pohtimaan, miten kiihtyvyydestä kumpuava kestävyyskriisi vaatii pikaisia ratkaisuja. Tässä valossa hitaus näyttäytyy vastahankaisuutena, kitkana, joka ei ole helposti sovitettavissa tutkimustyöhön. Halusimme ymmärtää, millaisia merkityksiä hitaudesta muodostuu kestävyystutkijoille Puistokatu 4 -yhteisössä. Tässä artikkelissa yhteisöautoetnografian kautta tarkastelemme, miten hidastaminen voi toimia vastarintana kiihtyvyysskulttuurille ja mahdollistaa transformatiivisen tavan lähestyä kestävyystutkijuutta. Näin voidaan edistää planetaarisissa rajoissa tapahtuvaa hyvää elämää myös akateemisessa työssä. Artikkeliksi kutsuu lukijaa refleктоimaan myös omaa tutkijuuttaan ja sen kytköstä kiihtyvän ja kestäättömän kulttuurin rakenteisiin.

<https://doi.org/10.58957/tp.164033>

Avainsanat: hidas akateemisuus, kestävyystutkijuus, kestävyystutkimus, akateeminen työ, yhteisöautoetnografia

¹ HT, tutkijatohtori, Tampereen yliopisto

² DI, nuorempi tutkija, LUT-yliopisto

³ VTM, väitöskirjatutkija, Jyväskylän yliopisto

⁴ FM, nuorempi tutkija, LUT-yliopisto

⁵ TaM, väitöskirjatutkija, Lapin yliopisto

⁶ YTM, nuorempi tutkija, LUT-yliopisto

⁷ FM, väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto

⁸ KTM, väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto

Johdanto

Akateeminen maailma ja tutkijuus ymmärretään lisääntyvässä määrin kilpailullisuutta ja yksilökeskeisyyttä korostavan uusliberalistisen ideologian ja markkinalogiikan lähtökohdista. Siinä tutkijan arvo mitataan julkaisumäärien ja saadun ulkopuolisen kilpaillun rahoituksen perusteella (Valovirta & Mannevu, 2022) ja yliopiston menestys määräytyy kansainvälisissä vertailuissa (Connell, 2019). Tällaisessa kontekstissa hitaus, kuten pitkäjänteinen ajattelu, kokeilevuus ja keskeneräinen viipyily, näyttäytyvät helposti kitkana (Berg & Seeber, 2016; Shahjahan, 2015; Stengers, 2018; Valovirta & Mannevu, 2022). Isabelle Stengersin (2018, 81–82) mukaan hitauden vaatimus ei ole päämäärä itsessään – etuoikeutettua vitkastelua – vaan paremminkin keino vastustaa nopeuden epäsensitiivisyyttä ja poisoppia siitä: ”hidastaminen merkitsee sitä, että tulee jälleen kykeneväksi oppimaan, tutustuu asioihin uudelleen, punoo uudelleen keskinäisriippuvuuden siteitä.” Hidas akateemisuus¹ kytkeytyy laajempaan kulttuurikriittiseen hitausliikkeeseen, joka alkoi Italiassa hitaan ruoan julistuksesta vuonna 1986 (Berg & Seeber, 2016) ja on sittemmin ilmennyt monilla elämän osa-alueilla, kuten hidas matkustaminen, muoti, puutarhanhoito ja teknologia. Hitausliike luo mahdollisuuksia kulttuuriselle kestävyyssiirtymälle, sillä kiihtyvyyttä voi pitää juurisyyntä tai vähintään vahvana ilmentymänä ekologisesta kestävämmästä. Nykyisistä kestävyysparadigmoista esimerkiksi kohtuutalouden, *degrowthin*, (Kallis ym., 2020; Parrique, 2025), uudistavan toiminnan, *regeneratiivisuuden*, (Yunibandhu & Hallinger, 2025) ja vahvan kestävyuden (Bonnedahl & Heikkurinen, 2018) voi katsoa puoltavan hitausliikkeen tavoitteita. Hitautta voi myös pitää ekologisten ja sosiaalisen *resilienssin*, sopeutumisen ja palautumiskyvyn, oleellisena elementtinä (Carp, 2012). Ylipäänsä moderni kokemus jatkuvasta yhteiskunnan kiihtyvyydestä (Rosa, 2003) kytkeytyy kestävämmiin nopeuden ja energian infrastruktuureihin (Salminen & Vadén, 2013). Tällöin moderniteetin syvällinen ymmärtäminen edellyttää

ajan ja ajallisuuden sosiokulttuurista analyysiä (Rosa, 2003).

Hitaus liittyy olennaisesti myös kestävyystutkijuuteen. Tällä tarkoitamme akateemista toimijuutta, joka pyrkii edistämään kestävyys- ja ympäristökysymysten ymmärrystä toimimalla kestävyyttä vaalivien arvojen mukaisesti. Kestävyystutkijuuden moninaisuutta ja haasteita on käsitelty tutkimuskirjallisuudessa useista näkökulmista (Hakkarainen ym., 2023; Houtbeckers, 2024; Takkinen & Heikkurinen, 2022; Wittmayer & Schäpke, 2014). Näiden perusteella tutkijuuden itsereflektio on tärkeä osa kestävyystutkimusta. Keskittyminen kestävyystutkijuuteen pyrkii kiinnittämään huomion yksilön sijasta tutkijuuden yhteisölliseen ja vuorovaikutteiseen rakentumiseen ja sitä kautta avautuvaan mahdollisuuteen toimia muutosvoimana kestävämmille akateemisille rakenteille.

Paradoksaalisesti myös hitauteen perehtyvät kestävyystutkijat ovat kiinni akatemian kiihtyvissä rakenteissa. Vaikka hidasta akateemisuutta on käsitelty kirjallisuudessa aiemmin (mm. Berg & Seeber, 2016; Stengers, 2018), ei hitauden, kestävyystutkimuksen ja kestävyystutkijuuden rajapintaa ole erityisesti tarkasteltu (ks. kuitenkin Houtbeckers, 2024). Koska esteet hitaalle akateemisudelle vaikuttavat olevan sekä kollektiivisia ja rakenteellisia että yksilön minuuteen ja kokemukseen kytkeytyviä (Valovirta & Mannevu, 2022), lähestymme hidasta akateemisuutta autoetnografisesti. Tällainen reflektiivinen ja vuoropuheluun perustuva ote voi mielestämme vahvistaa kestävyystutkimusta ja kestävyystutkijuutta (Hakkarainen ym., 2023). Autoetnografia valottaa myös kulttuurin ja yksilön välistä kitkaista rajapintaa (Adams ym., 2014). Hitauspyrkimyksen ja rakenteellisen kiihtyvyyden erisuuntaisuudesta kumpuaa kysymys akateemisesta aktivismista ja vastarinasta: kuinka kestävyystutkijat voivat vaikuttaa rakentavasti omaan työkalututkijansa (Courpasson ym., 2021)? Ehdotamme, että hitaan akateemisuuden käytännöt voivat tuottaa oleellista ja laadullisesti erityistä ymmärrystä kestävyyskysymyksistä.

Mikä ihmeen Puistokatu 4?

Autoetnografiamme keskiössä on tutkimustila Puistokatu 4 – tieteen ja toivon talo – Helsingin Kaivopuiston laidalla. Talon ydintehtävä on edistää planeetan rajoihin mahtuvaa hyvää elämää kaikilla kulttuurin sektoreilla. Vuonna 2023 toimintansa aloittanut Puistokatu 4 sai alkunsa Anna Herlinin (Tiina ja Antti Herlinin säätiö) ja Minttu Jaakkolan (Maj ja Tor Nesslingin säätiö) yhteisestä ideasta ja haaveesta. Kummankin säätiön missiona on kestävyiden ja ympäristönsuojelun edistäminen. Jaakkola on toiminut Puistokatu 4:n toiminnanjohtajana vuoden 2023 alusta, jolloin toiminta käynnistyi. Seuraava ote Puistokatu 4:n alkuvaihetta dokumentoineesta videosta kuvaa taloon ja sen toimintaan liittyviä odotuksia (Pulistokatu 4, 2021). Videolla Herlin ja Jaakkola käyskentelevät ränsistyneessä ja osin rauniomaisessa huvilassa ja kertovat visiostaan. Auringon valo siivilöityy hämyisiin saleihin ja käytäviin. Tunnelma on haaveileva mutta päättäväinen.

Minttu Jaakkola: *“Se oli sellainen aurinkoinen marraskuinen päivä, kun me ekan kerran tultiin käymään täällä, ja vaikka tää oli tosi huonossa kunnossa, niin jotenkin se valo oli se varmaan se ensimmäinen asia, joka hurmas meidät ihan totaalisesti, ja todettiin, että tää voi olla just se paikka, missä kaikki haluis kohdata ja tulla tekemään niitä asioita, mitä me ollaan haaveiltu tekemämme ihmisten kanssa yhdessä. [– –] Ajatuksena on se, että tän planeetan ekologinen kriisi koskettaa meitä kaikkia, mutta se, että miten me se niinku mielletään, niin se tietenkin riippuu siitä että minkälaisia ihmisiä me ollaan ja minkälaisista lähtökohdista me tullaan. Me haluttais, että tää tila ois sellainen, että täällä ois kaikille tilaa tulla kuulluksi ja nähdä. Ei oo yhtä oikeeta tapaa keskustella näistä asioista. Tänne tulee yrityksiä, kaupunkilaisia, koululaisia ja tutkijoita. Täällä voi olla taiteilijoita. Tänne tulee kahvila.”* (Pulistokatu 4, 2021)

Videon kuvaamisen jälkeen talo on restauroitu perusteellisesti vanhoja arkkitehtuurisia kerrostumia kunnioittaen. Tahdomme esittää lukijalle

tämän silmäyksen talon perustamisen eetokseen, sillä me kirjoittajat olemme työskennelleet talossa sen alkuvuosina, kun tämä aloitusvisio oli mahdollisesti läsnä. Myöhemmin tekstissämme tulee ilmi, että juuri Puistokatu 4 ihastuttavana tilana ja sen toimintakulttuurin lämmihenkinen inklusiivisuus ovat vaikuttaneet voimaannuttavasti meihin talon tutkijajäseniin.

Yhteisöautoetnografian avulla hitauden äärelle

Pohdintamme hitaudesta alkoi Puistokatu 4:n lounaskeskusteluissa, joissa etsimme tukea hitaampaan ja kestävämpään matkustamiseen osana akateemista työskentelyä. Keskustelumme laajenivat pian matkustamisesta hitauden pyrkimyksiin tutkimustyössä laajemmin. Jäsen-tääksemme tätä orastavaa yhteyttä päätimme hyödyntää yhteisöautoetnografiaa, jossa tutkijat yhdessä tuottavat ja tulkitsevat autobiografista aineistoa valottaakseen tutkimusaiheeseen liittyviä kokemuksia ja merkityksiä (Chang ym., 2012). Menetelmällä on tutkittu akateemisen työn muutosta (Tienari, 2025), identiteettien rakentumista organisaatioissa (Dyer ym., 2024), kuten yliopistoissa (Norbäck ym., 2022), ja kestävyysasiantuntijuutta (Takkinen & Heikkurinen, 2022). Henkilökohtaisen kokemustiedon ja kollektiivisen analyysin yhdistyminen mahdollistaa yksilöllisten ja jaettujen merkitysten ristivalotuksen (Tienari, 2025). Näin tutkijalle henkilökohtainen ja jopa sensitiivinen aihe saadaan kehystettyä kollektiivisesti ja kulttuurisesti.

Ensimmäisessä tutkimusvaiheessa kirjoitimme omia reflektioitamme talvella 2024–2025. Vapaa ja pohdiskeleva kirjoittaminen linkittyi yhdessä sopimiimme teemoihin: hidas akateemisuus, kestävyystutkijuus ja Puistokatu 4. Tämä löyhä raamitus jätti tilaa merkitysten moninaisuudelle meille osin uuden aiheen äärellä. Seuraavaksi tarkastelimme kirjauksia sekä kirjallisesti että suullisesti yhteisissä tapaamisissa. Yhteensä aineiston tuottamiseen ja sen analysoimiseen osallistui kahdeksan Puistokadulla työskentelevää tutkijaa. Kävimme läpi ilmenneitä merkityksiä, kysimme tarkentavia kysymyksiä ja pohdimme kokemus-

ten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia. Avoinmuuden ja kriittisyyden hengessä pyrimme yltämään menetelmään liittyviä haasteita, kuten aineiston subjektiivisuutta, representoinnin vaikeutta sekä tutkijoiden välisten (valta-)asetelmien vaikutusta yhteisen tarinan rakentumiseen (Lapadat, 2017). Tässä huomiomme kiinnittyi asemiimme. Ryhmämme koostuu tutkijoista pääosin akateemisen uran alkupuolelta: yksi meistä on tutkijatohtori, muut ovat väitöskirjatutkijoita. Osa on työsuhteessa yliopistoon, osa apurahatutkijoita. Puistokatu 4 on lähityöyhteisömme, sillä omat yliopistomme sijaitsevat kaukana asuinpaikoistamme.

Aineiston analyysi aloitettiin päivän mittaisella työpajalla, jossa tunnistimme sekä jaettuja teemoja että eriäviä kokemuksia. Esimerkiksi vieraannuttava kokemus ainoana kestävyystutkijana olemisesta tutkimusryhmässä tai yliopistoyhteisössä ei ollut kaikkien jakama. Tällaisten huomioiden myötä pyrimme välttämään ohjaavia narratiiveja (*master narrative*), jotka peittävät alleen moniäänisyyden (Breault, 2016).

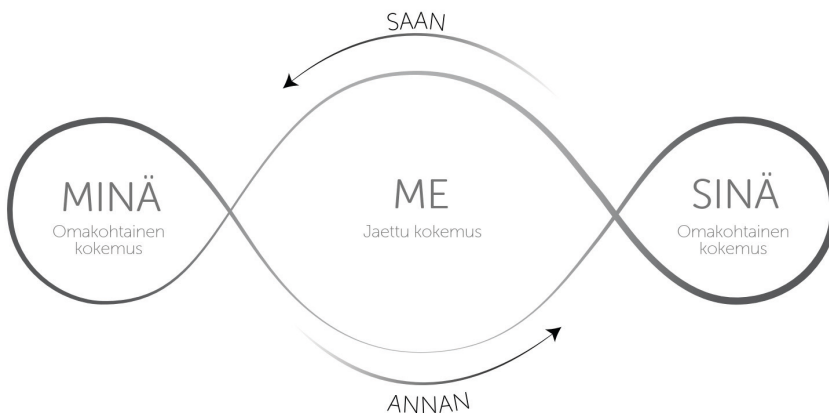
Jaettu ymmärryksemme muotoutui vastavuoroisesta, dialogisesta pysähtymisestä (ks. kuvio 1), joka jäsensi myös työpajaamme. Kuvan kehät

ja niiden välinen jatkuva liike havainnollistavat työskentelytapaamme, jossa dialogi ja vastavuoroisuus mahdollistivat kollektiivisen ajattelun erilaisista taustoista ja tutkijanpoluista huolimatta. Tarkastelimme tuottamaamme aineistoa pyrkien tiedostamaan yksilöllisen näkökulman vajavaisuuden (Lapadat, 2017). Näin saavutimme laajemman ymmärryksen hitaasta akateemisuuudesta kestävyystutkijuuden rajapinnalla ja rajasimme analyttisen huomiomme keskeisinä pitämiimme teemoihin. Tällaisina jaettuina merkityksinä tunnistimme etenkin Puistokatu 4:n kulttuurin ja fasilitoidun tilan merkityksen sekä oman kestävyystutkijaidentiteetin rakentumisen suhteessa hitaaseen akateemisuuteen. Seuraavassa osiossa havainnollistamme analyysiamme anonymisoiduilla otteilla autoetnografisesta aineistostamme.

Puistokatu 4 hitaan akateemisuuden mahdollistajana

Suhteemme identiteetteihin ja työhön kietoutuu usein paikkaan (Nordbäck ym., 2022). Puistokatu 4 jäsentyy aineistossamme paikkana, johon kestävyystutkijuutemme sijoittuu ja jonka tilasuun-

YRITETÄÄN YMMÄRTÄÄ YHDESSÄ JAETUT ARVOT

Kuvio 1. Jaetun ymmärryksen muodostaminen vastavuoroisesti.²

nittelu tukee viipymistä, keskustelua, yhteisöllisyyttä ja avoimuutta arjessa. Ullakkokerroksen tutkijavintti tarjoaa tilan rauhalliselle pysähtymiselle, ajattelulle ja kirjoittamiselle. Talossa turvallinen, merkityksellinen yhdessä oleminen ja hiljainen työskentely lomittuvat toisiinsa. Ennen kaikkea talo on kuitenkin kokonaisvaltainen vuorovaikutusten verkosto, jossa paikka, mieli, keho ja yhteisöllisyys limittyvät:

Talon tila pehmeine mattoineen ja rappuineen sekä tavat kuitenkin ohjaavat lempeästi olemaan sääntilemättä. Kiirepuhetta kuulee todella harvoin ja yhteisiin tilaisuuksiin osallistutaan omasta kalenterista huolimatta. Yllättävän harvoin kukaan jää iltamyöhään taloon tekemään töitä. Huoneentaulut ja yhteisöön perehdytys (joka huomaamattamme jatkuu läpi vuoden tavassa, jolla talon omaa toimintaa tehdään ja jolla siitä viestitään) muistuttavat keskeneräisyydestä ja lempeydestä. Huoneentaulut eivät jää vain seinälle nostetuiksi lauseiksi vaan niitä eletään kuin huomaamatta.

Taloon liitettäviin merkityksiin vaikuttaa myös esillä oleva historia – sitä ei ole remontoitu pois näkyvistä, vaan se on liitetty osaksi nykyisyyttä. Tämänkaltaisen ajallinen tietoisuus tukee kokemuksemme mukaan hidastamista ja syventymistä, sillä se kehystää nykyhetken ja tutkijuumme osaksi kestävyuden pitkiä aikajänteitä ja muistuttaa moraalista vastuustamme tuleville sukupolville. Tämä kokemus eroaa monista muista modernin työelämän tehokkuuteen optimoiduista tiloista ja vahvistaa Puistokadun erityisluonnetta. Se ei kuitenkaan rakennu ilman sosiaalisia kudelmia:

Puistokatu on siis muistuttanut tai jotenkin tehnyt hyvin konkreettiseksi tilan ja paikan suhteen, ehkä tuonut siihen uusia merkityksiä, siis sen, että ajattelu, tutkimus ja kirjoituksen suunnat muotoutuvat kahvikeskustelujen, rauhoittumisen/keskittymisen, aamukahviesitelyiden ja monien sosiaalisten kohtaamisten kautta – ei toki pelkästään, tietysti silläkin, mitä itse lukee, millaista aineistoa on kerännyt, mitä kirjoittaa – tälläkin on merkitystä, mutta

ymmärrys ei toden totta tapahdu tai muodostu tyhjiössä.

Talo ei siis pelkisty tutkimuksen kulissiksi tai työn suorituspaijaksi vaan on aktiivinen tekijä monitieteisen keskustelun mahdollistamisessa ja havaintojen syntymisessä. Puistokatu 4 poikkeaa yliopistoyhteisöistämme tarjoamalla yhteisöllisen ja paikallisen kontekstin, joka tekee hitaudesta ja kiireettömyydestä jaetun, hyväksytyn, ehkä tavoitellunkin osan tutkijuutta. Aineistossamme hitaus suhteessa paikkaan kiteytyy kahteen teemaan: fasilitoituun paikkaan ja yhteisöllisyyttä tukevaan, radikaalin lempeyden kulttuuriin.

Hitauden ja kestävyysmurroksen fasilitoija

Mitä fasilitointi tarkoittaa käytännössä? Talossa järjestetään säännöllisesti tapahtumia, joiden keskiössä on kestävyyskysymysten pohtiminen tai tutkimustiedon välittyminen. Yhdessä olemisen tapaa kehitetään yhteisesti keskusteluissa työrauhasta ja äänenkäytöstä, digilaitteiden esilläolosta tai suomen ja englannin kielen inklusiivisesta yhteiselosta.

Teinpä sitten mitä tahansa (tai en mitään) puistiksella, olo tuntuu tärkeältä. Siis tärkeältä siinä mielessä, että tämän paikan ulkopuoliset vaatteet eivät ulotu minuun eivätkä vähennä minua täällä.

Huolimatta uravaiheesta ja tutkimusaiheesta meitä pidetään Puistokatu 4:ssä tärkeinä jo sen ansiosta, että olemme tutkimuksemme äärellä. Kyse on tunnustuksen periaatteesta, joka tarkoittaa, että esimerkiksi väitöskirjatutkijaa pidetään jo tärkeää tietoa tuottavana asiantuntijana, sen sijaan että häntä arvioitaisiin ja mitattaisiin saavuttamattomien kriteerien perusteella. Kenties Puistokadun toisinaan hemmottelultakin tuntuva fasilitointi auttaa jotain meissä orastavaa kasvamaan esiin. Tunnustuksen kasvatusperiaate voikin jalostaa kestävyyskriisien ajassa tarvittavaa moraalisubjektia, vastuuta ja toimijuutta (Värri, 2018). Vaikka ihmiset poikkeuksetta tavoittelevat tunnustusta, riippuu paljon yhteisöstä, millaiseen toimijuuteen tunnustus kan-

nustaa. Puistokatu 4 voi nähdäksemme toimia tärkeänä vaihtoehtoisena tunnustusyhteisönä suhteessa varsinaisiin akateemisiin taustayhteisöihin:

Koen yliopiston kollegat itselleni paljon vieraampina kuin Puistokadun väen. Väitän tämän omakohtaisen kokemukseni perusteella, että paikalla ja siellä tapahtuvilla arkipäivän kohtaamisilla on suuri merkitys ihmisen hyvinvoinnille (mikä puolestaan liittyy vieraantumisen tunteeseen ja sitä kautta kestävyYTEEN).

Osalle meistä Puistokatu 4 on maantieteellisesti lähempänä kuin kotiyliopisto. Tällöin Puistokadulle tulee matkustettua useammin ja toisinaan löyhemmän aikataulun kera, jolloin työpäivät voivat muodostua kiireettömimmiksi ja kohtaamisille ja tilaisuuksille on enemmän aikaa. Koettu puistokatulaisuus myös säilyy ja kulkee mukana, mikä voi helpottaa epävarmuuden kokemusta, joka on ominaista varhaiselle uravaiheelle ja vaikeasti hahmotuvalle kestävyystutkijuudelle. Kotoisuus voi siis voimaannuttaa kestävyystutkijutta: Puistokatu 4:n vertaisryhmässä voi olla helpompi keskustella hidastamisen kaltaisista haasteista kuin kotiyliopistolla.

Radikaalin lempeyden kulttuuri

*Olen kokenut, että Puistokadulla ihmiset hakeutuvat toistensa luo, arvostavat toisia itsenään ja keskeneräisinä. Puistokadulla otetaan aikaa toisten todellisuuden kohtaamisille. Paikassa on arvostuksen ja armollisuuden ilma-
piiri samaan aikaan, mikä on hyvin voimaannuttavaa!*

Kulttuuri ei synny tyhjiössä. Antropologi Clifford Geertzin (1973, 89) määritelmää seuraten se ei myöskään rakennu ilman vuorovaikutuksellisten merkitysten muodostamista, joiden välityksellä kommunikoimme, tulkitsemme omia kokemuksiamme ja ohjaamme toimintaamme. Yhteisöjen muodostaman kulttuurin voi siis ajatella tietämyksen, tuntemuksen ja toiminnan välisenä kollektiivisena dynamiikkana. Viimeaikaisissa tutkimuksissa (Simola, 2024; Ylijoki ym., 2024),

akateemisten yhteisöjen kulttuuri muodostaa myös koodiston sille, millaisia tunteita yhteisössä voidaan sallia (tai olla sallimatta). Nämä koodistot ovat kuitenkin neuvoteltavissa olevia eivätkä siten staattisia, alati samankaltaisena pysyviä lähtökohtia (Simola, 2024), joskin historiallinenkin jatkumo on havaittavissa (Geertz, 1973).

Aineistomme mukaan Puistokatu 4 tuntuu kokemuksellisesti lempeältä ja rakkaudelliselta. Tämä kokemus rakentuu myös suhteessa yliopistoon, jossa dominoiva narratiivi korostaa kilpailua ja mitallistamista, hektiseltä tuntuvaa tempoilua (Ylijoki ym., 2024; Valovirta & Mannevu, 2022). Aineistossa on myös tunnistettavissa ristiriita tutkijoiden oman arvomaailma ja yliopisto-organisaation tehokkuutta korostavien päämäärien välillä (Simola, 2024; Tienari, 2025). Koulutuspoliittiset tehokkuus- ja innovaatiotavoitteet saattavat tukahduttaa monitieteellisen tiedon muodostamisen viipyilevän aikaulottuuden (Tienari, 2025).

*Kiirepuhe on tosi dominoivaa, ehkä se hitaustupe senkin takia puhuttelee itseä, sillä akateemisessa työssä on eri vaiheita, joista osa tapahtuu hitaasti ja vaatii aikaa, ja vaatii kyllä sitäkin, ettei ole yhtään varma, että mihin on menossa tai että on mahdollista tulla jokin oivallus kesken tutkimuksen, jonka myötä tuleekin uusi suunta. Sitä puhetta mä jotenkin kaipa-
paan enemmän ja ehkä sitä inhimillistämistä, siis tutkimustyön inhimillistämistä, siis sellaista, missä me ollaan myös itsenämme läsnä kaikkien-
nensa.*

Sen sijaan Puistokatu 4:n koulutus- ja tiedepoliittisista paineista vapaa tavoitteettomuus, ohjattu hyvinvointiin pyrkivä toiminta (kuten viikoittaiset joogat) ja huoneentaulussakin vaalittu keskeneräisyys ovat lähtökohtaisesti paremmin yhteenso-
pivia kestävyystutkimusprosessin kanssa eivätkä asetu vastahankaan samalla tavoin kuin yliopiston vuosittaiset julkaisu- ja tutkintotavoitteet tai koettu kilpailullisuus. Tämänkaltaisen vuorovaikutuksellisen merkitysten kirjo (ks. Geertz, 1973), ”radikaalin lempeyden kulttuuri” tukee sisällöllisesti ja toiminnallisesti kestävyystutkijuuttamme ja haastaa yliopiston vallitsevaa kulttuuria:

Voisin väittää, että työskentely Puistokadulla haastaa kiirekulttuuria.

Lopulta kokemuksemme Puistokatu 4:stä ylittää henkilöhistoriamme sekä suhteemme omaan tieteenalaamme tai yliopistoomme. Kollektiivisena yhteisönä ja konkreettisena tilana koemme Puistokatu 4:n paitsi emotionaalisesti ja sosiaalisesti myös fyysisesti. Tämänkaltaisen dynaaminen, ohjastusti mutta näennäisen päämäärättömästi organisoitu kollektiivinen kokemus jalostuu ymmärrykseksi osin huomaamatta:

Puistokatu on vähitellen istuttanut mieleeni ajatuksen siitä, että (akateeminen) työelämä voi olla jotain muutakin kuin se, mitä siitä olen tähän mennessä oppinut ajattelemaan. Hidastaminen lähtee Puistokadun arjesta siitä, että vaalimme ennen kaikkea toistemme kohtaamista – käytävillä ja kahvikoneen ääressä, lounailla, yhteisillä aamukahveilla ja -jumpilla, kirjoittamissessioissa, fasilitoiduissa keskusteluissa.

Kestävyystutkijuus ja hidas akateemisuus

Puistokatu 4:n ohella keskeinen tema aineistossamme on kestävyystutkijuuden ja hitauden kohtauspiste: mitä hitaus tarkoittaa kestävyystutkijalle? Kysymys kietoutuu tutkijan identiteettiin yleisesti, sillä moni meistä on vielä akateemisen polun alussa, ja asemaamme yliopistossa kuvaavat määräaikaisuus ja epävarmuus tulevasta. Samalla identifioidumme kestävyystutkijoiksi, vaikka tieteenalamme kytkeytyvätkin erilaisiin epistemologisiin ja ontologisiin lähtökohtiin. Monitieteinen lähtökohta edellyttää ymmärryksen muodostamista siitä, mitä kestävyys meille tutkimuksellisesti tarkoittaa.

Yleisesti tutkijuutta määrittävät epäselvät rajanvedot, sisällöt ja määritelmät, ja kestävyystutkijuus näyttäytyy tieteenaloja läpileikkaavana maastona (Hakkarainen ym., 2023). Lisäksi koemme, että kestävyystutkijuus on alati muuttuva ja muotoutuva identiteetti, joka hakee paikkaansa akatemian rakenteissa saaden meidät pohtimaan omaa akateemista kotiamme:

Istun Puistokatu 4:n työpöydän ääressä. Aurin gon valo leikkii vanhan rakennuksen koristeellisissa yksityiskohdissa. Mietin, mitä olisi tapahtunut, jos en olisi koskaan hakenut paikkaa Puistokatu 4:stä. Olisinko yhä yksin etätö-pöytäni ääressä pohtimassa, teenkö tutkimustani ”oikein”? Kuuluisiko tutkijan identiteettini yhteisöön samalla tavalla kuin nyt?

Kestävyystutkijat eivät ole yhtenäinen ryhmä (Hakkarainen ym., 2023), mutta Puistokatu 4:ssä tarinamme punoutuvat jaetuiksi käsityksiksi siitä, millaisia tutkijoita olemme tai haluamme olla. Aineistosta tunnistimme kolme keskeistä teemaa kestävyystutkijuuden ja hitaan akateemisuuden kohtauspisteessä: hitauden kitka akatemian rakenteissa, kestävyystutkijuuden sisäiset dilemmat sekä transformatiivisuuden ja hitauden ristiriita.

Hitauden vaikeus ja kitka

Käytännön todellisuudessa tutkimusta tehdessä viileä ”en välitä paskaakaan vaan teen rauhassa”-olo vaihtelee hikisen paniikin kanssa.

Yllä oleva puuskahdus kuvaa ristiriitaa, johon kestävyystutkija, ja tutkijuus ylipäätään (Ylijoki ym., 2024) usein asettuu: haluamme tehdä työtämme syvällisesti ja perusteellisesti, mutta ulkopuolinen paine pakottaa kiirehtimään ja osallistumaan alati kiihtyvään elämän rytmiin (Rosa, 2003). Ristiriita nostaa esiin kysymyksen mahdollisuudestamme autonomiseen ajankäyttöön ja maailman kohtamiseen. Hitaus näyttäytyy mahdottomana, moraalisesti kyseenalaisena ja jopa laiskuutena (Shahjahan, 2015) tehokkuutta korostavassa akatemiassa, vaikka vaistoammekin hitauden olevan itsellemme tärkeää ja hyvinvoinnille tarpeellista (Berg & Seeber, 2017).

Ymmärrämme hitauden paitsi hidastamisena myös laadukkaamman, syvällisemmän ja merkityksellisemmän tutkimuksen tekemisenä. Aineistossamme hitauden harjoittaminen näyttäytyy niin kestävyystutkijuutta tukevissa ratkaisuissa kuin yhteisöllisenä viipylynä ja kokemuksena tulla keskeneräisenäkin hyväksytyksi. Esimerkiksi maata pitkin matkustaminen ulkomaille

konferensseihin ja vierailuille on Puistokatu 4:n yhteisön kannattama käytäntö, vaikka taustayliopistomme rakenteet ja ohjeistukset eivät sitä aina mahdollista. Lisäksi Puistokatu 4 kannustaa pitkäjänteiseen ja läsnäolevaan työskentelyyn sekä yhteisölliseen toimintaan ja yhteyteen – tehden hitaudesta helpompaa ja yhteisön tuke-
maa mutta samalla aiheuttaen kitkaa suhteessa vallitsevaan kulttuuriin:

Rakennamme tehokkaita tekoälyjä tukemaan tehotutkijoiden ajattelua samalla kun menettämme yhteyden toisiin ihmisiin, joiden kanssa voisimme hyödyntää hitaita ja viisaita, evoluutiossa pitkään kehittyneitä kognitiivisia kykyjä.

Mikä on riittävää? Kestävyystudkijuuden dilemma

Olemme monin tavoin sitoutuneet planetaarisen kestävyuden tavoitteisiin omassa toiminnassamme, vaikka ne eivät olisi omien tieteenalojemme valtavirtaa tai näkyisi yliopistojemme arjessa. Tätä jännitteistä dilemmaa voi kuvata seuraavan esimerkin kautta:

Kyse ei siis ole siitä latistavasta hokemasta, että ”pitää elää niin kuin opettaa”, vaan siitä, että kestävyystutkijat ovat monella tavoin sitoutuneet kokonaisvaltaiseen ja reflektiiviseen olemisen-muutokseen-kestävämmäksi ja että se on usein vaikeaa tai mahdotonta rimpuilua elämän kaikilla osa-alueilla. Ja juuri tätä rimpuilua on harjoitettava, kuulosteltava, ymmärrettävä ja sanoitettava, sillä se lisää kestävyysmurrosten edellyttämää ymmärrystä vauraiden kulutusyhteiskuntien fossiilisubjektista (eli omasta itseystestä) ja sosiokulttuurisesta punoksesta (yhteiskunnasta).

Tämä rimpuiluksi kuvattu ristiriita tiivistyy seuraaviin kysymyksiin: mikä on riittävää ja oikean suuntaista suhteessa planetaarisiin kriiseihin, ja kuka sen määrittää? Kutsumme tätä *kestävyystudkijan dilemma*ksi. Tämä dilemma kiteytyy siihen, että vaikuttava kestävyystutkijuus rakentuu kestävämmien käytäntöjen varaan. Tämä aiheuttaa arvostiriitaa ja horjuttaa tutkijan

omaa kestävyuden ja riittävyyden kokemusta. Riittävä kestävyystutkijuus tuntuu pakenevan käsistä, kun työmme kohteena on jotain niin perustavanlaatuista kuin maapallon kantokyky. Tämä voi tuntua usein musertavalta, ja siksi ihmisenkokoisuus, merkityksellisyyden tunne ja usko omaan panokseen ovat elintärkeitä.

Kestävyystutkijuus on planetaariset rajat tiedostavaa toimijuutta eli teorian ja käytännön yhdistämistä (Houtbeckers, 2024), mikä luo odotuksia tutkijan identiteetille. Emme silti katso, että meidän tulisi ”elää kuten opetamme” ansaitaksemme kestävyystutkijan identiteetin. Sitä vasten rimpuilusta riittämättömyyden ja riittävyyden välillä voi syntyä vastarintaa ja vaihtoehtoisia tapoja toimia – tahtoa toimia kestävyysarvoja kunnioittavalla tavalla. Kestävyystutkijat voivatkin kokea työnsä olevan kaukana ”todellisesta tekemisestä” tai aktivismista akuutisti uhkaavan kestävyyskriisin edessä. Tutkimuksen tulokset eivät aina ole konkreettisia tai välittömiä. Samalla aktivismin ja tutkimuksen yhdistämisen haasteiksi koetaan rahoituksen pysyvyys, paineet julkaista tieteellisillä foorumeilla ja hyväksytty työskentelytapa hyväksyttyjen aiheiden parissa:

Onko tämä hyväksyttävä myös eräänlainen kultainen kahle? Ollaan asiallisia, ei ”vedetä lokaan” itseä tai kollegoita? Tuotetaan tietoa perinteisellä tavalla ja luotetaan, että status quo mylly jauhaa siitä kestävästä päätöksenteosta? Onko hyväksytyn skaala siis vanhentunut ja rajoittava, erityisesti meille kestävyuden parissa työskenteleville?

Onko vastarinta siis sitä, että ei anna akatemian hegemonisten trendien sanella liikaa omaa toimijuuttaan, identiteettiään ja maailmankatsomustaan suhteessa kestävyyskriisin haasteisiin? Voiko aktiivisuutta toteuttaa sitoutuneena omaan yliopisto-organisaatioon mutta silti omia arvoja kunnioittaen?

Transformatiivisuuden ja mittaamisen ristiriita

Kuinka kestävyystutkimusta voi tehdä luotettavasti ja hyvin jos tutkimuksen tekemisen taustalla on jatkuva kiire ja paine julkaista enemmän?

Transformatiivinen tutkimus vaatii aikaa, syvällisyyttä ja yhteistyötä (Stengers, 2018), mutta tutkijaa arvioidaan julkaisujen ja viittausten määrällä. Mikä siis lopulta on arvokasta ja merkityksellistä? Aineistossamme korostuu, että siinä missä tiedepolitiikan ja yliopistojen kestävyysdiskurssi perustuu jatkuvan kasvun periaatteelle ja on niin sanotusti kaasun painamista pohjaan, näkee kestävyystutkija mahdollisuuksia hidastamisessa ja laadullisessa muutoksessa. Mittaaminen auttaa tekemään näkyväksi tehtyä työtä, ja se voi edistää tutkimuksen vaikuttavuutta, mutta haasteena on, että sitä saa, mitä mittaa. Kuten aiemmin toimme esille, Puistokatu 4:n tunnustuksen ilmapiiri saa meidät kestävyystutkijoina kokemaan työmme tärkeäksi riippumatta mitattavista saavutuksista:

Vain ”huokoinen” ja altis (vulnerable) subjektiiviteetti voi oikeasti muuttua eli transformoitua. Kova subjekti (valmis, kaikkietävä, pätevöitynyt, virheetön) ei voi muuttua todella vaan jatkaa pelin pelaamista ja itsensä ja asemansa suojelua. Ja transformaatio (myös ajattelun ja tutkimuksen) on tärkeää, kun etsitään kestävyttä. Siinä mielessä Puistokatu kutsuu tähän huokoisuuteen ja muutosalttiuteen. Joissain konteksteissahan ”kestävyysasiantuntijuus” voi kai olla tosi kilpailtua ja pätevien kovisten hommaa?

Aineiston perusteella Puistokatu on muuttanut ajatteluamme niin, että tutkimuksen tuotokset ja ulkoiset onnistumisen mittarit tuntuvat vähemmän merkityksellisiltä. Niitä tärkeämmäksi koemme arjen kohtaamiset itseä ja muita muuttavine kerrannaisvaikutuksineen. Tämä voi heijastaa tarvittavaa, laajempaa muutosta kohti kestävää kulttuuria – siirtymää mittaamisesta merkityksellisyyteen. Se ei tarkoita kestävyyskriisien kiireellisyyden vähättelyä vaan avoimuutta erilaisille vaikuttamisen tavoille:

Emme laske saavutuksia mutta juhlistamme niitä. Puistokadun jäsenyyttäkään haettaessa ei listata julkaisuja ja meriittejä, vaan keskitytään siihen, millä tavoin olisi osa yhteisöä, jonka jäseniä yhdistää työ ekologisesti kestävämmän tulevaisuuden parissa. Kun astun Puistokadun ovista sisään aamuisin, tuntuu siltä kuin tulisin johonkin toiseen todellisuuteen, jossa saan olla juuri niin vähän tai paljon, kun sinä päivänä kykenen.

Etuoikeutettua kitinää vai maltillista radikalismia?

Todennäköisesti kaikki tutkijat ovat törmänneet julkaisupakon, nopean verkostoitumisen ja tehokkuuskulttuurin realiteetteihin (Valovirta & Mannevu, 2022; Ylijoki ym., 2024). Meille Puistokatu 4 näyttäytyy paikkana, jossa niitä haastetaan. Monet ovat hakeutuneet jäseniksi, koska oma yliopisto sijaitsee fyysisesti kaukana ja siellä vietetty aika jää vähäiseksi. Puistokatu onkin meille yhteisöllisyyttä ja kestävyystutkijuuden kasvua tukeva tila, joka voi määrittää tutkijan identiteettiämme enemmän kuin kotiyliopisto. Siksi on rehellistä kysyä: onko kokemuksemme akateemista ekoluksusta etuoikeutetuille harvoille, vai voiko siitä versoa muutosvoimaa kestävyydelle?

Meyersonin ja Scullyn (1995) maltillisen radikalismien (tempered radicalism) käsite auttaa jäsentämään tätä jännitettä. He kuvaavat toimijuutta, jossa yksilöt ovat samanaikaisesti osa instituutiota ja sen kriittisiä haastajia. Puistokatu 4:n kaltaisissa yhteisöissä tällainen toimijuus voi korostua. Olemme kiinnittyneet akatemiaan, mutta samalla pyrimme horjuttamaan sen kiihtyvyyttä korostavaa toimintalogiikkaa vastaan puolustamalla hitautta esimerkiksi hitaan matkustamisen ja yhteisöllisten työtapojen kautta.

Samalla myönnämme, että aineistossa hahmottuva vastakkainasettelu Puistokatu 4:n hitauden ja yliopistomaailman jähmeyden välillä voi perustua valikoiviin huomioihin. Jos akateemista maailmaa kuvataan yleistäen ja ongelmalähtöisesti, voivat hyvät piirteet jäädä piiloon. Vaikka hitauden eetos heräsi meissä Puistokadulla, hidas akateemisuus ei silti aina liity arkiseen työ-

hömme. Pikemminkin se on ideaali ja kestävyys-
den lähtökohta: peili, joka mahdollistaa kriittisen
tarkastelun ja johon pyrimme taistelllessamme
kestämättömiä tehokkuuskulttuurin vaatimuksia
vastaan:

*Olen ehdottomasti hitauden puolella periaat-
teessa ja sydämestäni mutta käytännössä seka-
vassa suossa vai juoksuhiiekassa.*

Meyersonin ja Scullyn (1995) maltillista radika-
lismia ajatusta seuraten asemamme on ambiva-
lentti: tuoreina kestävyystutkijoina olemme sekä
akateemisessa maailmassa että sen reunamilla
hakemassa paikkaamme kestävyystutkimuksen
hajanaisella kentällä ikään kuin ”ulkopuolisia
sisällä” (ks. myös Houtbeckers, 2024). Uusli-
beraali logiikka saa meidät ajattelemaan, että
akateeminen työ kiteytyy julkaisemiseen, ver-
kostoitumiseen ja oikeanlaiseen aktiivisuuteen
erityisesti ulkopuolisen rahoituksen hankinnassa
(Connell, 2019; Valovirta & Mannevu, 2022).
Tämän pitäisi vielä tapahtua mahdollisimman
nopeasti, tehokkaasti ja vaikuttavasti. Moni mer-
kityksellinen akateemisen työn muoto jää huo-
miotta, kuten toiminta tieteellisissä seuroissa,
vertaistuki, yhteiskunnallinen vuorovaikutus tai
aktivismi. Lopulta kyse on siitä, miten elää ja
tehdä työtä tavalla, joka palvelee sekä tutkimusta
että yliopistojen moraalista vastuuta tulevia suku-
polvia kohtaan. Kenties emme olekaan ”vain kiti-
sijöitä”, kun puhumme hitauden puolesta, vaan
uudenlaisten sosiaalisten, ekologista kestävyyttä
tukevien tutkimuskäytäntöjen etsijöitä, jotka toi-
mivat jännitteiden vyyhdissä pyrkien omalla tut-
kijuuudella vaikuttamaan myös akateemisen työn
käytänteisiin. Nuo jännitteet ovat tulleet meille
näkyväksi, kun olemme pysähtyneet pohtimaan
tutkijan identiteettiämme:

*En usko, että haluan enää tehdä työtä, joka ei
olisi jotenkin kytköksissä kestävyys-
edistämiseen, ekokriisin hillintään. [– –] ilmaston-
muutos [– –] on myös valunut identiteettiini,
moniin sen osiin. Johtaako hitauden ja kestä-
vyyden, nopeuden ja hitauden pohdinta väistä-
mättä elämän ja kuoleman pohdintaan?*

Ekokriisit kyseenalaistavat akateemisen tehok-
kuuskulttuurin oikeutuksen, merkityksellisyyden
ja pysyvyyden. Kestävyystutkijoina meidän onkin
kysyttävä: Miten tehdä tutkimusta, joka auttaa
meitä elämään – ja kuolemaan – tavalla, joka ei
tuhoa elämän edellytyksiä planeetallamme?

Tiedostamme, että kaikissa ammateissa ei
ole akateemista vapautta ja autonomiaa eivätkä
kaikki tutkijat voi työskennellä Puistokatu 4:n
kaltaisissa puitteissa. Voidaan siis Stengersin
(2018, 80) tavoin kysyä, onko hitaus kaikille
mahdollista vai ainoastaan etuoikeutetun eris-
tämisen muoto. Puistokatu 4:n erityisasema
korostui aineistossamme. Väliaikaisuus ja uutu-
denviehätykset luovat kokemusta poikkeukselli-
suudesta, joka voi tuntua tutkijaresidenssiltä
tarjoten elähdyttävän hengähdystauon yliopisto-
maailmasta. Samalla Rosan (2003, 6–7) kuvaama
kiihtyvyydskulttuuri kutsuu kadottamaan paikan:
myöhäismodernissa maailmassa prosessit voivat
irrottautua sijainnista, ja tiloista tulee ”non-
lieux” eli vailla historiaa, identiteettiä tai sosiaa-
lisia suhteita. Puistokatu 4 toimii tätä logiikkaa
vastaan muistuttamalla, että olemisemme, tutki-
mustyömme ja toimintamme ovat historialliseen
jatkumoon kiinnittyviä ja sosiaalisten suhteiden
läpäisemiä. Tämä mahdollistaa meille irrottautui-
sen akatemian vallitsevasta kiihtyvyydskulttuu-
rista ja herättää kysymään: mitä Puistokatu 4:n
glorifointi kertoo akatemian nykytilasta?

Johtopäätökset: hitaus vastarin- tana

Olemme valottaneet kokemuksiamme hitaasta
akateemisesta kestävyystutkijuuuden näkökul-
masta Puistokatu 4 -yhteisössä pyrkien ymmär-
tämään, mitä hitaus meille tarkoittaa, kuinka se
ilmenee vastarintana kiihtyvyydelle ja mikä sen
merkitys on erityisesti kestävyyskriisien ratkai-
semiselle tutkimustyössä. Meille hitaus ei ole
selkeärajaista. Se toteutuu pakottamatta Puis-
tokadun radikaalin lempeyden kulttuurissa esi-
merkiksi toistemme kohtaamisissa. Samalla se
on tiedostavaa, maltillisen radikaalia vastarin-
taa nopeuden kulttuurille (Berg & Seeber, 2016;
Meyerson & Scully, 1995; Valovirta & Mannevu,
2022). Hitaus on jotakin oleilun ja hektisyyden

välillä, joka tuntuu pääosin hyvältä ja maadoittaa läsnäoloon (ks. Rosa, 2003). Tämä mahdollistaa paitsi pyrkimyksemme rakentaa ajankäytön autonomiaa kiihtyvyyttä tuottavien rakenteiden keskellä myös oman työn tarkastelun osana ylisukupolvista ajallista jatkumoa, joka kestävyystutkijuuudessa kytkeytyy erityisesti maapallon tulevaisuuteen ja ihmisen menneisiin ja nykyisiin toiminnan seurauksiin.

Käytännössä hitaus on meille arjen ajankäytön huokoisuutta, syklistyyttä ja rytmisyyttä mutta toisinaan kitkaista ja vaikeaaakin. Kitka syntyy erityisesti siitä, että tutkimustyömme sijoittuu jonnekin hegemonisen akateemisen tehokkuuskulttuurin ja siitä vieraantuneen ideaalin välimaastoon. Tämä utopiamainen ideaali on meille sekä keino että päämäärä: se on arki, jota elämme, ja keino kestävämmän kiihtyvyyden haastamiseen (Stengers, 2018; Valovirta & Mannevuori, 2022). Tiedostamme, että kitkaa aiheuttavat myös käsityksemme riittävydestä tutkijoina ja sen vaatimuksista.

Emme väitä, että hidastaminen tarkoittaisi meille täydellistä vapautumista nykakatemiaan vaateista (kyllä, julkaisut ja rahoitus kiinnostavat meitä yhä) tai että kyse olisi vain tietynlaisen kestävyysvision kuppikuntaisesta aktivismista. Sen sijaan hidastaminen on monimuotoinen prosessi, johon olemme liittyneet omista lähtökohdistamme. Tässä kietoutuvat yhteen henkilökohtaiset tunteet, alati muotoutuva kestävyystutkijan identiteetti ja kehittyvä ajatus vastavoimasta akateemisen työn rakenteelliseen kiihtyvyyteen. Tämä hitauden prosessimaisuus liittyy paitsi Puistokatu 4:n kulttuurin vaalimaan keskenraäisyyteen myös laajemmin käsitykseen tiedon tuottamisesta arvokkaana itsessään sen sijaan, että mitattaisiin vain hankkeiden määrällisiä aikaansaannoksia rahoittajien vuoksi (Rip, 2022, Sathish & Harzing, 2025). Puistokatu 4:n kulttuuri tukeekin tiedon tuottamisen monimuotoisuutta ja jokaisen tutkijan mahdollisuuksia vaikuttaa. Siten uskomme, että hitaus voi nousta alhaalta ylöspäin rakenteissa (Rip, 2022). Ajattelemmekin, että Puistokatu 4:n kontrasti akateemiselle arjelle tarjosi alkusysäyksen tälle metatason reflektiolle: meissä kussakin kytevä akateemisen toimijuuden

itsekritiikki päätyi yhteisen autoetnografiamme kautta akateemisen vastarinnan puheenvuoroksi.

Autoetnografiassamme nousi esiin dilemma hitauden ja kiihtyvien kestävyyskriisien ratkaisupaineiden välillä. Tämä viittaa siihen, että ammatillisen itsereflektion tulee olla osa kestävyystutkijuuutta (Hakkarainen ym. 2023). On kysyttävä, millaista tiedontuotantoa ja toimijuutta kestävyyskriisien aika edellyttää. Vaikka yliopistot ottavat näkyvästi roolia kestävyysongelmien ratkaisijoina, kehkeytyvän kestävyystutkijuuuden voi olla vaikea asettua vallitseviin akateemisiin raameihin. Ehdotamme, että kestävyyskriisien ratkaisut ja niiden keskiössä oleva moraalinen ylisukupolvinen vastuu vaatii kestävyystutkijuuudelta 1) aikaa yhteisen, holistisen ymmärryksen rakentamiseksi kestävydestä, 2) läsnäoloa ja kykyä maadoittaa ympäröivään maailmaan sekä 3) hengenheimolaisuutta yli organisatoristen ja tieteenalojen rajojen.

Hidastamisessa keskeiseksi muodostuukin tutkimustyön transformatiivisuus – sekä henkilökohtaisella että yhteiskunnallisella tasolla. Meille kestävyystutkijuuus tarkoittaa kokonaisvaltaista ja eksistentiaalista kytkeytymistä ekologisiin kriiseihin. Näin identiteettimme tutkijoina ja kansalaisina kytkeytyvät toisiinsa. Tässä Puistokatu 4:n arvot ja yhteisöllisyys ovat tukeneet meitä, ja haluamme välittää niitä toiminnassamme yhteisön ulkopuolellakin. Siten Puistokadulla omaksumamme lempeän radikaali kulttuuri ylittää jäsenyytemme paikka- ja aikarajat. Tarkoituksemme ei ole kuitenkaan nostaa itseämme jalustalle hitauden ja kestävyiden sankareina. Päinvastoin ilman yhteisömme fasilitoitua lempeyttä ja solidaarisuutta olisimme tuskin päätyneet aiheen äärelle, vaikka kukin meistä olisi sitä (kenties tietämättäänkin) kaivannut. Meidän tapauksessamme siis hidastaminen ilmeni yhteisössä, joka kannusti esiin yksilöissä piilevää toimijuutta. Ehdotamme, että kestävyystutkijuuuden ja hitauden punosten tarkasteleminen myös muissa kulttuurisissa ja paikallisissa konteksteissa sekä akateemisen uran eri vaiheissa olisi jatkossa hedelmällistä.

Yhteenvetona toteamme, että tutkimustyö kestävyysteemojen parissa ja siinä hidastaminen merkitsevät meille ennen kaikkea vastavoimaa ulkopuolelta tuleville ja sisäistetyille, kestävämmille tutkijuuuden vaateille. Mielestämme nämä

istuvat hankalasti siihen yhteiskunnalliseen muutokseen, jota hyvä elämä planeetan rajoissa vaatisi. Näin liitymme meitä laajempaan ”kapinaan” nykyakatemian uusliberaaleja käytänteitä vastaan (Stengers, 2018) ja toivomme kokemustemme tarjoavan pilkahduksen lempeästä toivosta. Näemme hidastamisessa mahdollisuuden kestävämmien akateemisten käytänteiden uudelleen muovaamiselle sekä pohjan kulttuuriselle kestävyys siirtymälle, joka edellyttää irtautumista kasvukeskisyydestä myös akatemian rakenteissa. Näin hidastaminen näyttäytyy meille sekä kollektiivisena vastarintana akatemian sisällä (Courpasson ym., 2012) että osana ratkaisua yhteiskunnan kestävämmyyteen laajemmin.

Autoetnografiassa on usein emansipatorinen pohjavire, ja siksi haluamme muistuttaa, että akatemian kiihtyvyys ja ”huiputuspaaineet” ovat *ositain* illuusiota (Filander ym., 2019). Esimerkiksi tärkeää tutkimusta julkaistaan myös perustason julkaisukanavilla (Kantola 2016), eikä lentomat-kustaminen aina korreloi akateemiseen menestykseen, etenkin kestävyystutkijoilla (Wynes ym., 2019). Paineiden luonteesta huolimatta ajattelemme, että hitaudesta kiinnostunut (kestävyys)tutkija voi ’akateemisena kansalaisena’ olla sitoutunut sekä omaan (epätäydelliseen) organisaatioonsa, että sen ylittäviin ihanteisiin, edistäen kollektiivista kulttuurin muodonmuutosta uhriutumisen tai vapautumisen sijaan (Sathish & Harzing, 2025). Tällainen toimija ei ole täydellinen sankari, vaikka onkin moraalinen subjekti, vaan keskeneräisyyttä vaaliva muutosagentti.

Lopulta, hitaus voidaan yksinkertaisesti kokea edellytykseksi laadukkaalle tiedolle kestävyyskriisien ajassa, kuten taannoinen yliopistomanifesti kiteyttää: ”On helppoa olla kiireinen rahanhakija ja tutkimusresurssien metsästäjä. On vaikeampaa pysähtyä ajattelemaan, välittää ja kantaa huolta yhteiskunnasta.” (Salminen ym., 2010, 58.) Hitaan kestävyystutkijuuden kultivointi voikin olla mahdollista ja mielekäästä. Näistä rohkaisevista huomioista huolimatta katsomme, että hidastamiselle on todellisia esteitä sekä rakenteissa että tutkijoiden sisäistetyissä kokemuksissa, ja niitä olemme tässä tutkimuksessa pyrkineet valottamaan. ■

Viitteet

- 1) Käytämme vakiintuneen englanninkielisen kirjallisuuden tavoin termiä akatemia, vaikka paikoin olisi luontevaa puhua myös yliopistosta. Akatemialla ja etenkin akateemisuuella tarkoitamme yliopisto-organisaation lisäksi tutkijoiden työkulttuuria, toimijuutta ja identiteettiä sekä niihin kytkeytyviä rakenteita kuten rahoitavia tahoja. Tutkimuksemme sijoittuikin Puistokatu 4:ään, joka on yliopistoista riippumaton, säätiörahoitteinen akateeminen(kin) yhteisö.
- 2) Visualisointi: Karoliina Vilander. Michelangelo Pistoletton (2003) *Terzo paraíso* - teoskokonaisuutta mukaillen.

Lähteet

- ADAMS, T. E., HOLMAN JONES, S. & ELLIS, C. (2015). *Autoethnography. Understanding qualitative research*. Oxford University Press.
- BERG, M. & SEEGER, B. K. (2016). *The slow professor: challenging the culture of speed in the academy*. University of Toronto Press.
- BONNEDAHL, K. J. & HEIKKURINEN, P. (2018). *Strongly sustainable societies: organising human activities on a hot and full Earth*. (1. painos). Taylor & Francis Group.
- BREAULT, RICK A. (2016). Emerging issues in duoethnography. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 29(6), 777–794. <https://doi.org/10.1080/09518398.2016.1162866>
- CARR, J. (2011). The study of slow. Teoksessa B. E. Goldstein (toim.), *Collaborative resilience: moving from crisis to opportunity* (s. 99–125). MIT Press.
- CHANG, H., NGUNJIRI, F. & HERNANDEZ, K.-A. (2012). *Collaborative autoethnography*. Routledge.
- CONNELL, R. (2019). *The good university: what universities actually do and why it's time for radical change*. Zed.
- COURPASSON, D., DANY, F. & CLEGG, S. (2012). Resisters at work: generating productive resistance in the workplace. *Organization Science*, 23(3), 801–819. <https://doi.org/10.1287/orsc.1110.0657>
- DYER, S., HURD, F., KENWORTHY, A., HEDGES, P., WALL, T., SANKARAN, S. & JONES, D. R. (2024). A collaborative autoethnographic journey of collective storytelling: transitioning between the ‘I’, the ‘We’ and the ‘They’. *Management Learning*, 55(3), 432–450. <https://doi.org/10.1177/13505076241236319>

- FILANDER, K., KORHONEN, M. & SIIVONEN, P. (2019). Johdatus nykyajan huiputukseen. Teoksessa K. Filander, M. Korhonen & P. Siivonen (toim.), *Huiputuksen moraalijärjestys: osallisuuden ja sosiaalisen kivun kertomuksia* (s. 15–47). Vastapaino.
- GEERTZ, C. (1973). *The interpretation of cultures: selected essays*. Basic Books.
- HAKKARAINEN, V., OVASKA, U., SOINI, K. & VAINIO, A. (2023). 'Being' and 'doing': interconnections between researcher identity and conceptualizations of sustainability research. *Sustainability Science*, 18(5), 2341–2355. <https://doi.org/10.1007/s11625-023-01364-7>
- HOUTBECKERS, E. (2024). Should I stay or should I go? Academic tempered radicalism in the era of ecological crisis. Teoksessa H. Gülen, C. Sungur & A. Yeşilyurt (toim.), *At the frontiers of everyday life: new research in cramped spaces* (s. 19–35). Springer Nature Switzerland.
- KALLIS, G., PAULSON, S., D'ALISA, G. & DEMARIA, F. (2020). *The case for degrowth*. John Wiley & Sons.
- KANTOLA, A. (2016). Miten tehdä huipputiedettä? *Tiede & edistys*, 41(2), 159–163. <https://doi.org/10.51809/te.105221>
- LAPADAT, J. C. (2017). Ethics in autoethnography and collaborative autoethnography. *Qualitative Inquiry*, 23(8), 589–603. <https://doi.org/10.1177/1077800417704462>
- MEYERSON, D. E. & SCULLY, M. A. (1995). Tempered radicalism and the politics of ambivalence and change. *Organization Science (Providence, R.I.)*, 6(5), 585–600. <https://doi.org/10.1287/orsc.6.5.585>
- NORDBÄCK, E., HAKONEN, M. & TIENARI, J. (2022). Academic identities and sense of place: a collaborative autoethnography in the neoliberal university. *Management Learning*, 53(2), 202–219. <https://doi.org/10.1177/13505076211006543>
- PARRIQUE, T. (2025). *Slow down or die*. Profile Books.
- PISTOLETTO, M. (2003). *What is the third paradise?* Terzo Paradiso. <https://terzoparadiso.org/en/what-is>
- RIP, A. (2022). The importance of post-modern science policy. Teoksessa M. Benner, G. Marklund & S. Schwaag Serger (toim.), *Smart policies for societies in transition* (s. 48–58). Edward Elgar Publishing.
- ROSA, H. (2003). Social acceleration: ethical and political consequences of a desynchronized high-speed society. *Constellations*, 10(1), 3–33. <https://doi.org/10.1111/1467-8675.00309>
- SALMINEN, A., SUORANTA, J. & VADÉN, T. (2010). *Tuleva yliopisto*. Osuuskunta Rohkeaan Reunaan. <https://urn.fi/urn:isbn:978-951%20-44-8004-1>
- SALMINEN, A. & VADÉN, T. (2013). *Energia ja kokemus*. Eurooppalaisen filosofian seura ry & niin & näin.
- SATHISH, C. & HARZING, A.-W. (2025). Let's form a positive academia collective transformation: re-imagining our academic values and interactions. *Management Learning*. <https://doi.org/10.1177/13505076251351089>
- SHAHJAHAN, R. A. (2015). Being 'lazy' and slowing down: toward decolonizing time, our body, and pedagogy. *Educational Philosophy and Theory*, 47(5), 488–501. <https://doi.org/10.1080/00131857.2014.880645>
- SIMOLA, M. (2024). *Tunteiden akatemia: affektiivisuus, emootiot ja affektiivinen hallinta yliopiston muutos- ja kehittämisprosesseissa* [väitöskirja, Helsingin yliopisto]. Helda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-84-0725-6>
- Stengers, I. (2018). Another science is possible. Polity.
- PUISTOKATU 4. (22.4.2021). *Virpi Suutari: Puistokatu 4 (2021)* [video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=erMLv0r2MqE>
- TAKKINEN, P. & HEIKKURINEN, P. (2022). Harmaalla alueella: autoetnografiaa kestävyysasiantuntijuuden teknologiasuhteesta. *niin & näin*, 29(115), 15–26.
- TIENARI, J. (2025). Analyttistä autoetnografiaa yksin ja yhdessä. Teoksessa T. Koivunen, E. Saari & M. Hasu (toim.), *Työn arjen tarinat – työelämän etnografiaa* (s. 71–90). Tampere University Press.
- VALOVIRTA, E. & MANNEVUO, M. (2022). Affective academic time management in the neoliberal university: From timeliness to timelessness. *European Journal of Cultural Studies*, 25(5), 1307–1323. <https://doi.org/10.1177/13675494221078877>
- VÄRRI, V. M. (2018). *Kasvatus ekokriisin aikakaudella*. Vastapaino.
- WITTMAYER, J. M. & SCHÄPKE, N. (2014). Action, research and participation: roles of researchers in sustainability transitions. *Sustainability Science*, 9(4), 483–496. <https://doi.org/10.1007/s11625-014-0258-4>
- WYNES, S., DONNER, S. D., TANNASON, S. & NABORS, N. (2019). Academic air travel has a limited influence on professional success. *Journal of Cleaner Production*, 226, 959–967. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.04.109>
- YLJOKI, O.-H., HOKKA, J., KURTTI, E., OLSSON, P. & SUOPAJÄRVI, T. (2024). *Tiede ja tunteet: tutkimustyön arki ja arvot kilpailuyliopistossa*. Gaudeamus.
- YUNIBANDHU, R. & HALLINGER, P. (2025). From sustainability to regeneration: mapping the conceptual foundations and future directions of regenerative development. *Sustainable Development*, 33(6), 8569–8585. <https://doi.org/10.1002/sd.70112>